

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№6

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 883 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-iyunda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni shakllantirishda xitoy va rossiya investitsiyalarining qiyosiy tahlili.....	20
Malikov Numonjon Kamalovich	
Raqamli texnologiyalarning makroiqtisodiy barqarorlikka ta'siri	26
Sherzod Rajabov, Istora Abdusalomova	
Reducing inequality through human capital development: a comparative analysis of policies in the european union and uzbekistan	30
Ilxomjonov Jaxongir Alisher o'g'li	
Hududiy raqamli infratuzilmaning xizmat ko'rsatish sektoriga ta'siri: samarqand viloyati misolida	39
Musinov Dilshod Sultanovich	
Ways to improve quality in hotels through digital technologies	44
N.A. Rakhmonova	
Проблемы и пути внедрения механизма налогового стимулирования центров инновационного роста нового узбекистана.....	48
Умаров Б. С.	
Влияние протекционистской политики на инвестиционные стратегии промышленных предприятий.....	55
Ёдгоров Сардорбек Самадович	
Fiskal siyosat tahlili: aholi bandligi; aholi daromadlari; soliqqa tortish.....	61
Isroilov Boxodir Ibragimovich, Navruzova Farog'at Abdihamid qizi	
Problems in entrepreneurial potential development: a comprehensive analysis of contemporary barriers and challenges	67
Baxtiyor Xabibullayev Abdulvoxid o'g'li	
Tijorat banklarida aholi omonatlarining jozibadorligini oshirishning metodologik asoslari va amaliy yo'nalishlari	73
Xakimov Zoxid Norbo'tayevich	
To'lov aylanmasining mohiyatini aniqlashda to'lov va to'lov oqimlarining roli.....	78
I.F.Sayfiddinov	
Moliyaviy inklyuzivlikni ta'minlovchi samarali soliq siyosati.....	83
Artikov Ne'matulla Abdusalamovich	
Youth, digital finance, and the gig economy in uzbekistan	86
Akmal Boymurodov	
Aktsiyadorlik jamiyatlari korporativ boshqaruvda qaror qabul qilishda raqamli texnologiyalardan foydalanish masalalari	91
Xabibullaeva Shirinxon Tohir qizi	
В условиях трансформации обеспечение развитие образования и нуки в сфере подготовки управленческих кадров	98
Суюнов Дилмурод Холмурадович	
Ипотечное кредитование как инструмент социальной политики в узбекистане	104
Базарова Нигора Равшановна	
Kichik biznes subyektlari tomonidan hudud aholisi bandligini ta'minlashning ijtimoiy va iqtisodiy natijalari.....	110
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
Kichik korxonalar istiqbolli hududlarda sanoat ishlab chiqarish holati dinamikasi.....	114
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
Banklarning aktivlarini daromadliligini oshirish yo'llari	118
Elbusinova Umida Khamidullaevna	

Ekologik omillar o'zgarishining dehqon xo'jaliklari yalpi hosiliga ta'siri	123
Otamurodova Dildora Abdukrimovna	
O'zbekiston tijorat banklarining yashil iqtisodiyotdagi o'rni	128
Eshev Furqat A'zamovich, Ibragimova Feruza Axtamovna, Jumanazarova Malika Baxtiyorovna, Raxmatova Mohina Dilmurod qizi	
Использование интеллектуальных технологий в процессе обслуживания клиентов банка	132
Хашимова Дилёра Пахритдиновна	
Innovatsion faoliyatning moliyaviy rag'batlantirish va boshqaruv samaradorligini belgilovchi omil va jihatlari.....	138
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Import tovarlari bo'yicha aksiz solig'ini undirishning nazariy asoslari.....	143
Abdurasulov Murodjon Bahrom o'g'li	
Роль цифровых валют центральных банков в модернизации платёжной инфраструктуры: мировой опыт и перспективы Узбекистана	150
Срожиддинова З.Х., Тухтасинова Д.Н.	
Tijorat banklarida chakana to'lov tizimlarini nazariy asosi.....	155
Sultonov Davronjon Rustam o'g'li	
Tikuv-trikotaj korxonalarida raqobatbardoshlikni oshirishda strategik menejmentning roli	161
Mamatraimov Islom Mamanazarovich	
Ta'lim, ekologiya va raqamlashtirish sohalarida bolalar va o'smirlar turizmini integratsiyalash: xalqaro tajribalar va O'zbekiston.....	170
Islomova Dilrabo Salomovna	
Iqtisodiy masalalarni matritsalar nazariyasi asosida modellashtirish va python dasturlash tilida yechish.....	175
Tojiyev Ilhom Ibraimovich, To'rayeva Feruza Dilmurodovna, Namozova Barchinoy G'ayrat qizi, Baxronova Zuhra Otaniyoz qizi	
Pul bozori barqarorligini ta'minlashda tijorat banklarida likvidlikni boshqarish samaradorligi	188
Sattorova Nasiba G'aniyoz qizi	
The role of digitalization of healthcare in the implementation of the safe city project	192
Akbarjon Iminov	
Аутоиммунные поражения центральной нервной системы, возникающие после стрептококковой инфекции	198
Умарова Саодат Сулаймоновна, Нормакматов Бахтиёр Ботиралиевич	
Iqtisodiyotiga yo'naltirilgan investiyalar tahlili.....	204
Namozov Olim Botirovich	
Creating a favorable climate for investment in agriculture	209
U.I.Djumaniyazov, B.J.Mirzaev	
Davlat ishtirokidagi korxonalarni korporativ boshqaruvni xalqaro standartlari asosida takomillashtirish	214
F.Djalilov	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy su'gurt qilish xarajatlarini hisobi.....	222
Kuliboyev Azamat Shonazarovich	
O'zbekistonda bank operatsion xarajatlari buxgalteriya hisobi.....	227
Qurbonova Sitara Vahobjon qizi	
O'zbekistonda kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarini rivojlantirishning strategik yo'nalishlari.....	233
Musayev Ozodjon Shavkat o'g'li	
Пути обеспечения стабильного экономического роста в условиях перехода к зелёной экономике, совершенствования государственной экономической политики и повышения эффективности внедрения принципов цикличной экономики.....	237
Худайбергенова Адалат Негматуллаевна, Убайдуллаев Сирожиддин Жамшидович, Файзиёва Хамида	

Кудратовна, Эшбоев Миржалол Бахромович	
O'zbekiston sanoatining iqtisodiy holatini baholash	241
Mamanazarov Oybek Shomurodovich	
Maktabgacha ta'limda tayanch kompetensiyalarni shakllantirishda matematika va savod asoslarining didaktik yechimlari.....	247
Mingboyeva Guldorxon Maxmudovna	
Soliq tizimida soliq riskini baholash uslubiyoti.....	252
Nasimov Ravshanjon Azimovich	
Budjetni rejalashtirish tizimida jismoniy shaxslar daromadlari bo'yicha prognozlashni takomillashtirishning metodologik asoslari	260
Babaev Shavkat Bayramovich	
Понятие и сущность денежного потока в системе финансового управления.....	267
Машарипова Шахло Адамбаевна	
Yashil mehmonxonalarda strategik tahlil metodologiyasi	274
Rasulova Nigora Yusupovna	
Цифровая трансформация: новые возможности и современные тенденции в управлении бизнесом и инвестициями.....	279
Баратова Динора Алишеровна	
Mehmonxonalarda xizmat ko'rsatishning sifati va samaradorligini baholash.....	283
Ikromov Akbar Farxod o'g'li	
Модель внедрения open banking в Узбекистане: предложение на основе международного опыта и локальных особенностей.....	288
Камалов Шухрат Камалович, Аскарова Дилором Хожимуратовна, Баходиров Жасурбек Олёрбек ўғли, Маликов Шохрух Шокирович, Тенгелова Фарангиз Мажид кизи	
O'zbekistonda islom moliyasini joriy qilishning yo'llari	295
Ashurbayev Farrux Alisher o'g'li, Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
AQSH tajribasiga ko'ra eksportni iqtisodiy o'sishga tasiri	299
D.E.Qarshiev	
Iqtisodiyotni tartibga solish orqali aholi farovonligini oshirishning ahamiyati	304
Berdibekov A.	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish va aholi moliyaviy savodxonligini oshirishda inklyuziv molianing ahamiyati.....	308
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Problems of the financial mechanism influence for stable and inertial development of enterprises.....	313
Zaynalov Jakhongir Rasulovich, Alieva Susanna	
Tibbiyot turizmni rivojlantirish va uning salohiyatini iqtisodiy baholashning ilmiy va uslubiy asoslari	317
Vofaxojayeva Dilafruz Marufovna	
Turistik destinatsiyalar va raqamli marketing texnologiyalari orqali turizm barqarorligini transformatsiya qilish	322
Nurmuhammadxon Oppoqonov	
Kichik va o'rta biznes moliyaviy barqarorligining kambag'allikni kamaytirishdagi ahamiyati.....	327
Djamalov Xasan Numanjanovich	
Qoraqalpog'iston respublikasida turizmni rivojlantirishning tashkiliy va iqtisodiy salohiyatini baholash.....	335
Xoshimov Baxrom Baxadirovich	
O'zbekiston turizm sektorida tog' turizmining ulushi.....	343
Alimov Abduvakil Komil o'g'li	
O'zbekiston respublikasida investitsiya faoliyatini moliyaviy boshqarish va bunda xorij tajribasi.....	348
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	

Tadbirkorlik faoliyatini samarali boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning holati.....	354
Sattarov Xayrulla Fayzullayevich	
Tadbirkorlik faoliyatida innovatsiyalarni rivojlantirish strategiyasini tanlash va asoslash	358
Shakirova Madinaxon Gafurdjanovna	
O'zbekistonning xalqaro valyuta-moliya tashkilotlari bilan o'zaro hamkorlik aloqalarini mustahkamlash yo'nalishlari.....	362
Gulmurodova Marjona Olimjon qizi, Turg'unova Zohida Shavkat qizi, Umida Yuldasheva	
Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tartibini takomillashtirish.....	367
Bobomurotova Manzura Panji qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlari va qimmatli qog'ozlar bozori o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlar	372
Berdaliyev Javohir Jahongir o'g'li	
Farg'ona viloyati mahallalarida tadbirkorlikni va hunarmadchilikni rivojlanishi holati tahlili	379
Tuxtasinov Zafarjon Odiljonovich	
Проблемы охраны окружающей среды и формирования «зеленой экономики»	389
Ёдгорова Мухайё Шухратовна, Иминова Наргиза Акрамовна	
The evolution of passenger transport in uzbekistan and its impact on economic growth.....	392
Naubetova Ziyada Niyet kizi	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy sug'urta qilish xarajatlarining hisobi.....	397
Kuliboev Azamat Shonazarovich	
Jahon sug'urta amaliyotining O'zbekiston sug'urta bozorining rivojlanishiga ta'siri	402
Kuvatova Dinara Anvarovna	
Milliy iqtisodiyotda xorijiy investitsiyalarning ahamiyati va ta'sir mexanizmlari	406
Abdullayev Zoxid Xolxo'jayevich	
Xaridorlar bilan hisob-kitoblar auditida moliyaviy tahlil usullarini qo'llash xususiyatlari.....	411
Sagimbaev Sultanbek Turdibay o'g'li, Sultamuratov Qallibek	
The function and value of commercial banks in fostering capital market growth	416
Isakov Janabay Yakipbaevich	
Raqamli texnologiyalarning korxonalar risk boshqaruvidagi rolini swot tahlili orqali tadqiq etishning ahamiyati	427
Tojimatov Izzatbek Ikromali o'g'li	
Germaniyaning deutsche banki va buyuk britaniyaning barclays banki xizmatlar amaliyoti va uni o'zbekiston bank tizimi faoliyatiga qo'llash yo'llari	432
Raxmatov Temur Sotiboldiyevich	
The state and development trends of business process auditing in joint-stock companies in uzbekistan.....	439
Utegenova Sarbinaz Turdimuratovna	
Mamlaktimizda amaldagi budjetlararo munosabatlarning tartibi hisobi, hamda uning ahamiyati	444
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li, Saydullayeva Zeboxon Shukrilla qizi	
Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni boshqarishni takomillashtirish	462
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna, Li Zin Bo	
Barqaror rivojlanish va yashil iqtisodiyotning mamlakatimizda so'nggi yillardagi oshib borayotgan ahamiyati	467
Bahodirova Mohigul	
Conceptual framework for boosting the financial and economic performance of investment projects in industrial enterprises.....	472
Sarriev Kahraman Ramatullaevich	
Bandlik va ayollar tadbirkorligi	477
Ibodullayeva M.S.	

Mamlakatimiz yalpi ichki mahsulotini ekonometrik prognozlash.....	482
A'zamov Musurmon Axmadovich, Islomov Javohir	
Eksport siyosatini tadbirkorlik faoliyati rivojlanishiga ta'siri.....	488
Suvonov Ibrohim Izbosarovich, Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
Aholini ish bilan ta'minlashda qishloq aholisini mehnat salohiyatidan foydalanish.....	492
Noiba Qodirova Maxmud qizi	
Yashirin iqtisodiyotni kamaytirishda rasmiy bandlik va moliyaviy munosabatlarni rivojlantirish	497
Xalimbetov Farxad Bagibekovich, Reyimberdiyev Baburbek Adilbek o'g'li	
Analysis of touristic potential and capacity of ecotourism sites	501
Abdurakhmanova Akida Faizulla kizi	
Xorijiy investitsiya ishtirokidagi korxonalarni moliyalashtirishni takomillashtirish.....	509
Salohiddinov Jaloliddin	
Infratuzilma va bozor infratuzilmasi tushunchalarining nazariy tavsifi	516
G'aniyev Botir Baxtiyorovich	
O'zbekiston va xorijiy davlatlarda aksiyadorlik jamiyatlarining qimmatli qog'ozlar orqali kapital yig'ish strategiyalari	520
Dilnozaxon Muxitdinova	
Iqtisodiy inqiroz paytida korxonalarda likvidlilikni boshqarish strategiyalari	527
Abdusalomova Nodira Bakhodirovna, Jabborova Sevinch Xusanovna	
O'zbekistonda islomiy mikromoliyaviy xizmatlar orqali ish bilan bandlikni oshirish istiqbollari.....	532
Mamatkulov Humoyun Bobir-ugli	
Textile enterprises and changing market conditions: integration of demand analysis, trend forecasting and strategic assortment management	536
Ikramova Nodira Burkhon kizi	
Aksiyadorlik korxonalari boshqaruv tizimida korporativ madaniyatni takomillashtirish	540
Umarchodjaeva Muyassarhon Ganievna, Omanova Nargiza Rustam qizi	
Moliyaviy faoliyat natijalari hisobi va auditini takomillashtirish.....	548
Po'latov Xudoyberdi Uktamovich, Abduxoliqov Isomiddin Ikrom o'g'li	
Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiyotning real sektori korxonalariga kreditlar bo'yicha foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatishda markaziy banklarning qayta moliyalash stavkalarining rolini tahlil qilish	553
Jabbarov Eliboy, Abdullayeva Charos Abdullo qizi	
O'zbekistonda qishloq xo'jalik mahsulotlarini qayta ishlashda innovatsiyalarning roli va iqtisodiy samaradorligi	558
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Solohiddinov Nuriddin Sirojiddin o'g'li	
Sirkulyar iqtisodiyotni rivojlantirish orqali chiqindilarni boshqarish muammosini bartaraf etish yo'llari	563
Narzullayev Elmurod Shuxrat o'g'li, Hamrokulov Ulug'bek Abdurahmatovich	
Korxonani samarali boshqarishni ta'minlash strategiyalari	567
D.Mutalova	
Masofaviy ta'lim platformalarining qiyosiy tahlili va funksional xususiyatlari.....	571
Nabieva Nilufar Nabi qizi	
Raqamli iqtisodiyotning jamiyat hayotiga ta'siri.....	577
Aripova Ziyoda Xayrullayevna, Nurmuxamedova Tursunoy Usmonovna	
Transportda turistik xizmatlarni boshqarish mexanizmini takomillashtirish.....	581
Tuychiyev Anvarjon Muxtorjonovich	
Ipak yo'lining tarixiy madaniy merosi va hunarmandchiligi: dolzarb muammolar va tadqiqot istiqbollari	584
Xushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna	

Eksport faoliyatini rag'batlantirishda institutsional va moliyaviy mexanizmlarning roli.....	589
Umarkulov Kodirjon Maxamadaminovich	
Elektron pul evolyutsiyasi.....	595
Marpatov Mavlonxon Dadashevich	
Yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida sanoat korxonalarining roli.....	600
Nasullayeva Yoqutoy Nasim qizi	
O'zbekistonda turizm marketingi va raqobatbardoshligini oshirish	606
Ikramova Nasiba Axmadovna	
Kambag'allikni qisqartirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	610
Mirzayev Qulmamat Jonuzoqovich, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li	
Jamiyatda imkoniyati cheklanganlarning bandligini ta'minlashning ijtimoiy-iqtisodiy asoslari.....	615
Tilavova Munisa Maxmudovna	
Moliyaviy matematika vositalarining O'zbekiston kredit tizimidagi qo'llanilishi.....	620
Shamsiyeva Nigora Rafiq qizi	
Ecological sustainability in tourism: regional practices and global reflections.....	626
Sayyora Safaeva	
Quyi amudaryo mintaqasida turli darajadagi destinasiyalararo ixtisoslashgan klasterlarni shakllantirish asoslari va ularning o'ziga xos jihatlari.....	631
Doschanov Tangirbergen, Ollanazarov Bekmurod Davlatmurotovich	
Fine dining restoranlarida marketing strategiyalarining shakllanishi va mijoz jalb qilishda ularning ahamiyati.....	641
Jumaniyazova Sarvinaz Mansur qizi	
Soliq to'lovchilarning majburiyatlari bajarilishini kontseptual asoslari va shartlari asoslari xususida.....	644
Abdusherozov Abdullo Baxtiyorovich	
Davlat sektoridagi tashkilotlarda smetalar tuzish tartibi	651
Abdulaziz Norquchqorov Ziyadullayevich	
Качественное развитие рынка труда узбекистана.....	657
Мамадалиева Хафиза Холдаровна	
Kichik biznes subyektlarining aholi bandligini ta'minlash orqali kambag'allik darajasini pasaytirishdagi o'rni.....	664
Maxamadaliyev Boburbek Baxodir o'g'li	
Устойчивое развитие esg-менеджмента: от тренда к фундаментальной стратегии выживания и процветания.....	670
Собирова Нилуфар Бекпулат кизи	
Sirdaryo viloyatida investitsion faollikni oshirishda davlat va xususiy sektor hamkorligi	676
Mamatqulova Muxlisa Komiljon qizi	
Qurilish loyihalarini moliyalashtirishning milliy va xalqaro tajribasi	681
Yashin Iboyev	
Xizmatlar sohasida innovatsion muhitni yaratishning dolzarb masalalari.....	687
Kamoliddin Mamatqulovich Ibodov, Jamshid Abduxaliqovich Xolboyev	
Sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini boshqarishda tovar aylanmasi tahlili.....	692
Jumayeva Gulrux Jo'raqulovna	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda innovatsion faoliyatning moliyaviy va boshqaruv hisobini takomillashtirish masalalari	698
Xushvaqtova Nozanin Nurbek qizi	
Effect of processing on nutrients in tomato products.....	706
Ergasheva Muhabbat Komil kizi	
Asosiy vositalarni davomiy (uzluksiz) baholash.....	710
Kuziev Islom Nematovich, Raxmonov Xurshidbek Shavkat o'g'li	

Sun'iy intellekt: Markaziy banklarni qanday o'zgartirmoqda?	715
Shahboz Qozoqov Ortiqbaevich	
Kichik biznes subyektlarida tashkil etilgan baliqchilikka ixtisoslashgan xo'jaliklarning mamlakat oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni.....	720
Vazirov Azamat Yoqubjonovich	
Korxonalarning marketing faoliyatini strategik rivojlantirish yo'nalishlari.....	725
Isokboeva Zilola Rustam qizi	
К целям повестки 2030: анализ экономических индикаторов узбекистана	728
Салахутдинова Юлдуз Голибовна	
Современное состояние исследований в области использования цифровых технологий в инвестиционной деятельности	734
Ирмухамедова М.Д.	
Tijorat banklarining raqamli transformatsiyasi jarayoni, uning imkoniyatlari va xavf-xatarlarini tahlil qilish.....	741
Eshqobilov Ahmat Jovliyevich	
Aholi sonining o'sishi va iqtisodiy infratuzilmaga yuklanish: hududiy tahlil	745
To'rayev Nurbek Baykulovich	
O'zbekistonda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash va boshqarishning hududiy rivojlantirish strategiyasi	751
Nuraliev Temurjon Erkinjon o'g'li	
O'zbekistonning zamonaviy korxona va tashkilotlarda boshqaruv masalalari	756
Ahtamova Mohigul Erkinovna	
Davlat tashkilotlarida ichki audit tuzilmalarini tashkil etishni rivojlantirish	761
Nasimov Fazliddin Sirojevich	
Yashil moliyalashtirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining roli: imkoniyatlar va xavflar tahlili	765
Isoqulova Munisxon Abdurasul qizi	
Критерии экологичности бренда: как измерить «зеленый» имидж?	769
Носирова Чарос	
Qishloq xo'jaligini innovatsion texnologiyalar asosida boshqarish	775
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
Investitsion muhit tushunchasining makroiqtisodiy tahlili va nazariy model.....	780
Saidov Rasul Boltabayevich, Jo'rabekova Xumora Muzaffar qizi	
«O'ztransgaz» AJ faoliyatini 2024–2027 yillarga prognozlashtirishda ekonometrik modellar asosida tahlil	784
Sindorov Davlatbek Abdumajid o'g'li, Murodov Sardor Nurali o'g'li	
Favqulodda vaziyatlarning oldini olishga qaratilgan tibbiy profilaktik ishlar.....	791
Mahmudov Otamurod Hoshimovich, Murtazova Sh.N.	
Xizmat ko'rsatish sohasida elektron tijoratni rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar tahlili.....	795
Maxmudov Lazizbek Ubaydullo o'g'li	
O'zbekiston chakana savdosi tizimi va uning rivojlanishi.....	806
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
Milliy iqtisodiyotni tartibga solishda davlatning o'rni va maqsadi	812
Amonov Mehriddin Oromiddinovich	
Investitsion faoliyatni amalga oshirishning xorij tajribasi va mamlakatimizda foydalanish istiqbollari.....	816
O'tamurodova Surayyo Shokirjon qizi	
Uy-joy fondini boshqarish samaradorligini oshirishda zamonaviy sifat menejmenti tizimining o'rni.....	822
Asadullina Nailya Ramilevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	

Значение искусственного интеллекта в области педагогики на основе мультимедийных приложений	829
Бегалиев Файзали Умаралиевич	
Sog'lomlashtirish turizmida ekologik va ijtimoiy ta'sirlarning sintezi	832
Naimov Saidjon Yusup o'g'li	
Kasbiy ta'lim tashkilotlarida o'quvchilarni raqamli kompetensiyasini baholashning metodologik asoslari	835
Maxkamova Zuxra Tursunpulotovna	
Обзор по теме Современные системы управлением возбуждение синхронных машин и перспективы их развития (Формирования законов управления)	841
Алиев Абдор Мураткулович	
O'zbekistonda turizm va servis sohasida davalt- xususiy sheriklik mexanizmidan foydalanish istiqbollari	846
Mamayusupova Dilovarxon Begmatovna	
Tijorat banklarida operatsion risklarini baholash va boshqarish tizimini tashkil qilish	850
Jaxongir Rabbimov	
Tomorqa xo'jaliklari faoliyatini tahlil qilishda statistik modellar va metodlardan foydalanish yo'nalishlari	855
Turobov Sherzod Alisherovich	
Совершенствование порядка расчёта и взимания НДС в узбекистане: аналитический подход	860
Бисенбаев Шарьяр Куанишбай ули	
Mintaqaviy iqtisodiyotda inson kapitalini raqamli transformatsiyalash masalalari	864
Yusubboeva Dinora Qudrat qizi	
Iqlim o'zgarishlari va rekreatsiya turizmining kelajagi: muammolar va yechimlar	870
Shaymanova Nigora Yusupovna	
Sirdaryo viloyatining turizm imkoniyatlari va o'ziga xos turizm resurslari	875
Tursunova Gulmira Rabbonovna	

SIRDARYO VILOYATINING TURIZM IMKONIYATLARI VA O'ZIGA XOS TURIZM RESURSLARI

Tursunova Gulmira Rabbonovna
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti
"Turizm" kafedrası dotsenti
E-mail: tursunovaguli1703@gmail.com
ORCID: 0009-0008-6519-4164

Annotatsiya: Ushbu maqolada Sirdaryo viloyatining tashkil topishi, tarixiy kelib chiqishi, geografik joylashuvi, turizm salohiyati va o'ziga xos turistik resurslari tahlil qilingan. Asosiy e'tibor Sirdaryo viloyatining tarixchi olimlar tomonidan o'rganilganligi, qadimiy shahar xarobalari va yodgorliklari, mavjud resurslardan turizm sohasida foydalanish imkoniyatlari, ularning turlari va tavsifiga qaratilgan. Shuningdek, viloyatdagi turistik obyektlarning ma'muriy-hududiy birliklar bo'yicha taqsimlanishi hamda ichki va xorijiy turistlar uchun tashkil etilgan dam olish maskanlari faoliyati chuqur o'rganilgan. Xulosa va takliflar qismida Sirdaryo viloyatida turizm sohasini rivojlantirishga qaratilgan amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: turizm, arxeologik yodgorliklar, turistik resurslar, dam olish maskanlari.

Abstract: This article explores the formation of the Syrdarya region, its historical background, geographical location, tourism potential, and unique tourism resources. The main focus is placed on the historical research of the region, analysis of ancient city ruins and monuments, the use of available resources in the tourism sector, and classification of tourism types. Furthermore, the distribution of tourist attractions across the administrative-territorial divisions of the region and the operation of recreational areas for both domestic and international tourists have been examined. The conclusions and recommendations section presents practical proposals aimed at developing the tourism sector in the Syrdarya region.

Key words: tourism, archaeological monuments, tourism resources, recreational areas.

Аннотация: В статье рассмотрены формирование Сырдарьинской области, её исторические истоки, географическое положение, туристический потенциал и уникальные туристические ресурсы. Основное внимание уделено изучению региона историками, анализу руин древних городов и памятников, использованию существующих ресурсов в туристической сфере, их видам и характеристикам. Также проанализировано распределение туристических объектов по административно-территориальным единицам области и деятельность рекреационных зон, организованных для внутренних и иностранных туристов. В разделе выводов и предложений представлены практические рекомендации по развитию туристической отрасли в Сырдарьинской области.

Ключевые слова: туризм, археологические памятники, туристические ресурсы, рекреационные зоны.

KIRISH

O'zbekiston boy tarixiy va madaniy merosga ega mamlakat bo'lib, uning har bir hududi o'ziga xos salohiyatga ega ekani turizm salohiyatini oshirishda muhim o'rin tutadi. Ayniqsa, tarixiy manbalarga ko'ra, Sirdaryo viloyati o'zida ko'plab tarixiy yodgorliklar, ziyoratgohlar, arxitektura obidalari va arxeologik yodgorliklarni saqlab qolgan hudud hisoblanadi. Ushbu viloyat qadimiy Ipak yo'li bo'ylab joylashgani sababli, bugungi kunda turistlar oqimini ko'paytirish uchun katta imkoniyatlarga ega.

Shunga qaramay, Sirdaryo viloyatida turizm sohasini rivojlantirish borasida hali amalga oshirilishi lozim bo'lgan ishlar ko'lami kengligicha qolmoqda.

Mazkur tadqiqotning dolzarbligi shundan iboratki, viloyatda turizm imkoniyatlari keng bo'lishiga qaramay, zamonaviy xizmatlar modelini yaratish, turizm sohasini diversifikatsiyalash va shu orqali turistik mahsulotlar hamda tarixiy-madaniy meros obyektlarining iqtisodiy faolligini oshirish zarurati mavjud.

Ushbu ilmiy ishning asosiy maqsadi — Sirdaryo viloyatida turizm sohasini takomillashtirish, mavjud turizm resurslaridan samarali foydalanish orqali turistlar oqimini shakllantirish, viloyatning turizm salohiyatini tahlil qilish asosida turizm turlarining sonini ko'paytirish, hudud infratuzilmasini rivojlantirish va uni turizm bilan uyg'unlashtirishning ilmiy-uslubiy asoslarini ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Sirdaryo viloyatining turizm imkoniyatlari va turizm resurslariga oid ma'lumotlar hozirgi kungacha yetarlicha o'rganilmagan. Shu sababli mazkur mavzuga oid ilmiy izlanishlar faqat ayrim mahalliy olimlar tomonidan olib borilgan bo'lib, mavjud adabiyotlar tahlili davomida I.S. Tuxliyev, B.Sh. Safarov, R. Xaitboyev, Z.O. Raximov, N.E. Ibadullayev kabi olimlarning tadqiqot ishlari o'rganildi va tahlil qilindi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqot ishining amalga oshirilishi jarayonida qiyosiy tahlil, tizimli solishtirish, ilmiy-abstrakt fikrlash hamda mantiqiy yondashuv kabi usullardan samarali foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Sirdaryo viloyati — 1963-yil 16-fevralda tashkil etilgan bo'lib, O'zbekiston Respublikasi tarkibidagi ma'muriy-hududiy birlik hisoblanadi. U shimolda Qozog'iston Respublikasi, sharqda Toshkent viloyati, janubda Tojikiston Respublikasi, g'arbda esa Jizzax viloyati bilan chegaradosh.

Hudud reliefi asosan to'lqinsimon tekislikdan iborat bo'lib, janubdan shimoli-g'arbga tomon pasayib boradi. Mirzacho'l dashtining bir qismi viloyat hududiga kiradi. Absolyut balandlik shimolda 230 metr, markaziy qismida 400–450 metr, janub va janubi-g'arbda esa 600–650 metrni tashkil etadi. Viloyatning sharqiy qismida keng Sirdaryo vodiysi joylashgan.

Viloyat maydoni 4,3 ming km² ni tashkil etadi. Ma'muriy markazi — Guliston shahri. 2025-yil 1-aprel holatiga ko'ra, Sirdaryo viloyati aholisi 934,5 ming kishini tashkil qilgan. Shundan 402,0 ming nafari shaharlarda, 532,5 ming nafari esa qishloqlarda istiqomat qiladi [3].

Ma'muriy tuzilmasi 8 ta tuman, 5 ta shahar va 25 ta shaharchadan iborat. Yirik shaharlari — Guliston, Yangiyer, Sirdaryo va Shirin.

Sirdaryo vohasi qadimdan muhim geografik hudud bo'lib, bu yer orqali So'g'd, Choch va Farg'ona o'lklarini bog'lovchi yo'llar kesishgan. Viloyat hududidagi eng qadimgi aholi manzilgohlari sug'orish uchun qulay bo'lgan daryo va soy bo'ylarida paydo bo'lgan. Ilk aholilar viloyat hududidagi Xo'jamushkentsoy, Sho'rbuloqsoy, Mo'g'olsoy, Tog'obsoy, Sarmishsoy va Sirdaryo bo'ylarida yashagan.

Arxeologik tadqiqotlarga ko'ra, dastlabki dehqonchilik manzilgohlari Xo'jamushkentsoy va Sho'rbuloqsoy bo'ylarida bundan 3000 yil ilgari paydo bo'lgan. Bu tabiiy hol, chunki yuqoridagi soylar sersuv bo'lib, atrofdagi yerlar unumdor bo'lgan. Sho'rbuloqsoy bo'yida joylashgan yodgorliklar orasida eng qadimgilari — Eski Xovos va Nurtepa yodgorliklaridir. Ular miloddan avvalgi I ming yillik o'rtalarida bunyod etilgan.

Sirdaryo viloyati hududida arab geograflari tomonidan tilga olingan ikkita manzilgoh — Sabat va Xovos mavjud. Xovos shu nomdagi rustak (qishloq okrugi) markazi bo'lgan. Yozma manbalarda u haqida deyarli ma'lumot uchramaydi. Arab geograflari esa uni faqat karvon yo'llari chorrahasidagi manzilgoh sifatida eslab o'tgan. Ibn Xavqal Xovos yo'li haqida "Agarda kim Zomindan Xo'jandga Xovos yo'li orqali bormoqchi bo'lsa, uning yo'lida Kurkat uchraydi", deb yozgan.

Mashhur sharqshunos V.V. Bartold esa Chirchiq vodiysiga ikki yo'l olib borilishini — biri Xovos, ikkinchisi Jizzax orqali ekanligini qayd etgan [2]. Xovosning Ustrushona shaharlari qatorida tilga olinmagani, u o'sha davrda hali qishloq bo'lganidan dalolat beradi. XI asr boshlarida Xovos Somoniylar sulolasining so'nggi vakili Muntasir (Abu Ibrohim Ismoil ibn Nuh) va Qoraxoniylar o'rtasida bo'lgan janglar bilan bog'liq holda tilga olinadi.

Yoqut Hamaviy (XIII asr) yozishicha, "Xovos — Ustrushonadagi qishloq". Viloyatning shimoliy-sharqiy qismida, Shosh va Ustrushona chegarasida yana bir o'rta asrlarga oid shahar bo'lgan, ammo yozma manbalarda bu haqda ma'lumot uchramaydi. Uning qoldiqlari Nurota yodgorligida saqlanib qolgan. Bu yerda topilgan bo'yalgan sopol idishlar Shosh bilan aloqalarning kuchliligidan dalolat beradi. Ularda Shosh sopolchilik maktabining uslubi aks etadi. Shuningdek, topilgan tangalar ham Shoshda zarb qilingan. Boshqa manbalarda

Ustrushona bilan aloqalar mavjud bo'lib, Kultepa yodgorligi ham Sabat orqali Xovos yo'li bilan Shoshga olib boruvchi yo'lda joylashgan.

Bugungi kunda Nurota yodgorligidan faqatgina arkning bir qismi saqlanib qolgan. Movarounnahrda janubiy va shimoliy viloyatlarni bog'lovchi karvon yo'llarining mavjudligi bu hududda shaharlik hayot rivojlanganidan dalolat beradi.

Ibn Xurdodbeh yozganidek: "Bu yo'l Xovosdan Ash-Shosh daryosi qirg'og'igacha 9 ming qadam, so'ngra ko'prikdan Banokatga o'tiladi", deb arab geograflari tomonidan eslatib o'tiladi.

Viloyat tarixiga oid muhim yodgorliklardan biri — Sardoba tumanida joylashgan Sardoba yodgorligidir. "Sardoba" forscha so'z bo'lib, "sard" — sovuq, "ob" — suv degan ma'noni anglatadi. Ya'ni, "muzdek suv". Sardobalar karvon yo'llari bo'yida barpo etilgan bo'lib, ipak yo'li orqali harakatlanayotgan karvonlarning suv ehtiyojini qondirish uchun xizmat qilgan. Ular hozirgi kunda ham o'zining tarixiy jozibasini yo'qotmagan va ichki hamda xalqaro turizmni rivojlantirishda muhim obyektlardan biri sanaladi.

O'tgan asr tarixchilarining ma'lumotlariga ko'ra, yog'ochli Sardoba yaqinida karvonsaroy hamda bog'rog'lar bo'lgan. Sardoba gumbazzimon shaklda bo'lib, nihoyatda sifatli g'ishtlardan qurilgan. G'ishtlarning o'lchami 25×25×5 sm. Gumbazning ichki diametri — 15 metr, balandligi — 12 metr. Ichki qismida balandligi 2 metr bo'lgan uyasimon tuynuklar joylashtirilgan. O'tgan asrda sardoba ichida evropaliklar tomonidan quduq qazilgan, uning devorlari yog'och bilan qoplangan. Sardoba devorining pastki qismidagi qalinligi 1,5 metrni tashkil qilsa, yuqoriga qarab torayib borib, gumbazning yuqori qismida bir g'isht qalinligigacha kamaygan. Suvning aynib qolmasligi uchun sardobaga uchta maxsus shamollatish tuynugi o'rnatilgan, gumbazning tepa qismi esa ochiq qoldirilgan. Shu sababli sardoba suvi muzdek, tiniq va toza bo'lgan.

Olis o'tmishda hozirgi Sirdaryo viloyati hududidan, ya'ni Mirzacho'l orqali Buyuk Ipak yo'li va savdogarlarning karvon yo'llari o'tgan. Poyonsiz cho'llarda sayg'oqlar poda-poda bo'lib harakatlangan. O'sha davrlarda otabobolarimiz cho'l sharoitida yashashning o'ziga xos usullarini bilganlar hamda karvonlar uchun kengliklarda to'xtash va hordiq chiqarish maskanlarini bunyod etishni yaxshi o'zlashtirganlar. Buning uchun irrigatsiyaning noyob usullari qo'llanilgan bo'lib, hozirda sardoba deb ataluvchi ushbu tabiiy-madaniy va me'moriy inshootlarning ba'zilar Sirdaryo viloyati hududida saqlanib qolgan.

Sirdaryoliklar suv qadrini chuqur anglaganliklari sababli, muzdek suvni uzoq muddat saqlash imkonini beruvchi bunday obidalarni asrab-avaylab keladilar. Shu sababli viloyatdagi tumanlardan biriga Sardoba tumani nomi berilgan. Viloyat tabiatining o'tmishi va bugungi holati o'rtasida jiddiy farq mavjud. Chunki inson omili ta'sirida Mirzacho'l hududiga madaniy dehqonchilik jadal sur'atlarda kirib kelgan va bu holat uning bioxilmaxilligiga sezilarli darajada ta'sir ko'rsatgan.

Bir zamonlar poyonsiz kengliklarda o'sib yotgan yovvoyi o'simliklar bugungi kunda o'z o'rnini madaniy ekinlarga bo'shatgan. Paxtachilik, g'allachilik, bog'dorchilik, uzumchilik va sabzavotchilikda erishilgan yutuqlar tufayli, Sirdaryoda yetishtirilayotgan poliz mahsulotlari nafaqat respublika, balki xalqaro bozorlarda ham o'z nufuziga ega. Ayniqsa, an'anaviy "Qovun sayli" tadbiri ushbu hududning xalqaro turizm reytingini oshirishga xizmat qilmoqda.

Viloyatning umumiy maydoni 427,6 ming gektarni tashkil qiladi. Uning qariyb 60 foizida dehqonchilik bilan shug'ullaniladi. Maydonning 1 foizga yaqin qismi o'rmonzorlar, 5 foizi esa yaylovlardan iborat. Hududda qish mo'tadil kechadi. Ba'zi hollarda harorat -34 °C gacha pasayishi mumkin. Yoz fasli esa quruq va issiq bo'lib, harorat +42...+45 °C gacha ko'tariladi.

Suv zahiralari cheklangan bo'lib, viloyatning asosiy suv manbai Sirdaryo daryosi hamda undan tarqalgan sun'iy kanallar hisoblanadi. Shuningdek, hududda bir necha ko'l va sun'iy suv havzalari mavjud bo'lib, ularda 20 dan ortiq baliq turlari yetishtiriladi [1]. Bundan tashqari, viloyatda 10 ga yaqin zilol suvli tabiiy buloq ro'yxatga olingan. Ular orasida Xo'jamushkent, Sag'anoq, Sarmich va Tojikiston Respublikasi chegarasiga yaqin joylashgan O'ratepa buloqlari alohida ahamiyatga ega.

Viloyat hududida bitta muhofaza etiladigan hudud mavjud bo'lib, u 1995-yil tashkil etilgan va Sirdaryo bo'yidagi to'qayzorlarda joylashgan "Sayxun" xo'jaligi hisoblanadi. Mazkur xo'jalik yovvoyi o'rdak va g'ozlarni ko'paytirishga ixtisoslashgan bo'lib, 382 gektar maydondagi to'qayzorlarni asl holatida saqlab qolishga qaratilgan. Ushbu hududda O'zbekiston Respublikasi "Qizil kitobi"ga kiritilgan 30 dan ortiq daraxt, buta va boshqa o'simlik turlari o'sadi. Shuningdek, dasht qora iloni, to'ng'iz, shoqol, Sirdaryo qirg'ovuli hamda 20 dan ziyod yovvoyi qush turlari uchraydi.

Sirdaryo tumanining Qozog'iston Respublikasi bilan chegaradosh hududlarida bahorgi toshqinlar davrida daryo suvi toshib, suvda suzuvchi qushlar uchun qulay qo'nish maskanlari yuzaga keladi. Ana shu davrlarda bu yerga o'n minglab suvda suzuvchi qushlar qo'nadi. Ular orasida O'zbekiston Respublikasi "Qizil kitobi"ga kiritilgan quyidagi noyob qushlar mavjud: qoshiqburun, vishildoq oqqush, pushti saqoqush, jingalak saqoqush, olaqanot va marmar churrak.

Sirdaryo viloyatida faqat ushbu hududga xos bo'lgan va "Qizil kitob"ga kiritilgan Maligin baliqqo'zi hamda qora sirttan kabi noyob o'simliklar mavjud. Shuningdek, oq sazan, Turkiston mo'ylabdori, ko'ndalang yo'li

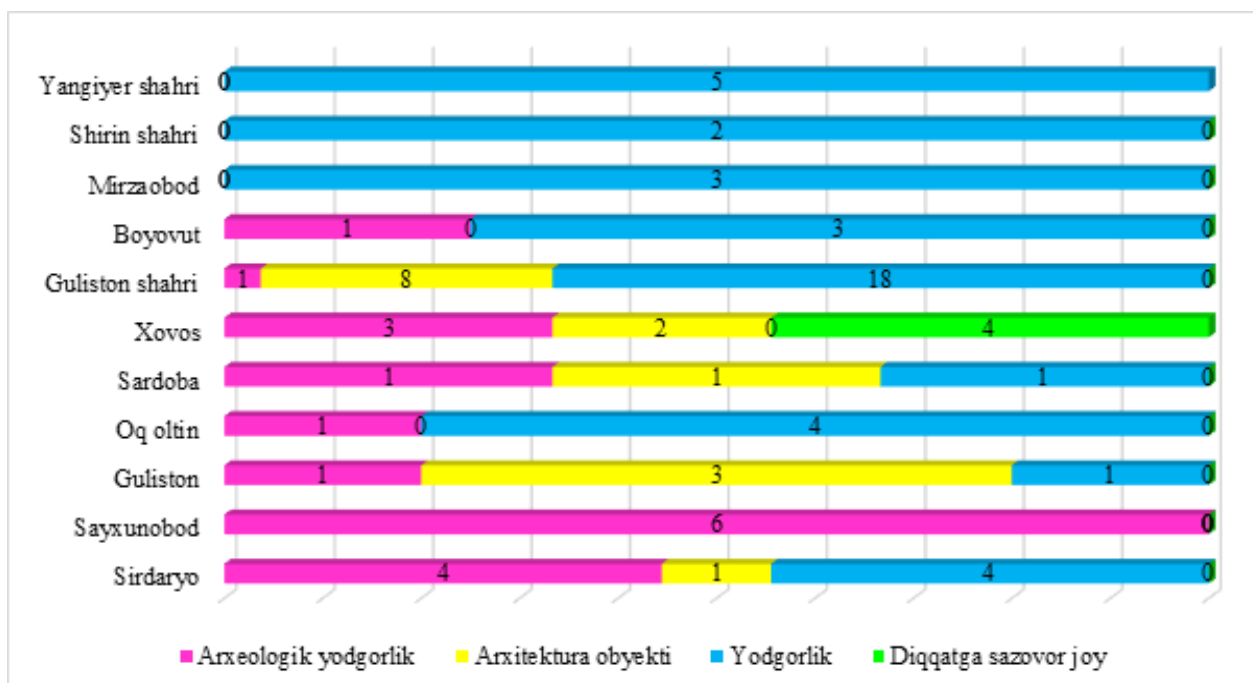

bo'ritish, olaqanot, ilonburgut, dasht burguti, burgut kabi noyob jonzorlar ham yashaydi. Ulardan Bogdanov yirtqichi faqat Sirdaryo hududiga xos bo'lgan maxsus tur sifatida ajralib turadi.

Viloyat hududi qurilish materiallariga boy bo'lib, ayniqsa Sirdaryo bo'yidagi to'qayzorlar ekoturizmni rivojlantirish uchun nihoyatda qulay. Turizm sohasini rivojlantirishda esa poydevor vazifasini aynan turistik resurslar bajaradi. Beqiyos tabiiy-geografik, tarixiy-diniy va zamonaviy turistik resurslarga ega bo'lgan Sirdaryo viloyatini jahon hamjamiyatiga tanitish, xorijiy sayyohlar hamda mahalliy aholini keng jalb etish — ushbu soha rivojining dolzarb vazifasidir.

Bugungi kunda Sirdaryo viloyatida iqtisodiy va ijtimoiy sohalarida sezilarli o'zgarishlar yuz bermoqda. Hududdan o'tuvchi "Toshkent–Termiz" Katta O'zbek Trakti viloyatda turizm infratuzilmasini rivojlantirish uchun muhim imkoniyat hisoblanadi. Mamlakatda turizm sohasining ustuvor yo'nalish sifatida tan olinishi, sohaga oid qabul qilinayotgan qonunlar, Turizmni rivojlantirish davlat qo'mitasining tashkil etilishi bu sohada olib borilayotgan islohotlarning yaqqol dalilidir.

Hozirgi kunda Sirdaryo viloyati hududida 78 ta turistik obyekt ro'yxatga olingan bo'lib, ularning 18 tasi arxeologik, 15 tasi arxitektura, 41 tasi me'moriy san'at yodgorliklari hamda 4 tasi diqqatga sazovor joylardir. Viloyatdagi turizm obyektlari soni bo'yicha Guliston shahri yetakchi o'rinni egallaydi. Uning umumiy turistik obyektlardagi ulushi 34,6 foizni tashkil etadi. Keyingi o'rinlarda esa mos ravishda 11,5 foiz bilan Sirdaryo va Xovos tumanlari qayd etilgan. Qolgan tuman va shaharlarda bu ko'rsatkich 10 foizga yetmaydi yoki ko'pi bilan 6 ta turistik obyekt mavjudligini 1-jadval ma'lumotlari orqali kuzatish mumkin.

1-jadval. Sirdaryo viloyatining ma'muriy-hududiy birliklari bo'yicha turistik obyektlarning taqsimlanishi

Viloyatda mehmonxona va shunga o'xshash turistlarni joylashtirish vositalarining umumiy soni 18 ta bo'lib, ulardagi umumiy joylar soni 1042 tani tashkil etadi. Bundan tashqari, Sirdaryo viloyatida 1 ta muzey, 1 ta teatr, 4 ta madaniyat va istirohat bog'i faoliyat yuritmoqda. Muzey fondi turli eksponatlardan iborat bo'lib, ularning umumiy soni 1296 taga yetadi. Xususan:

rassomlik asarlari — 174 ta,
 numizmatika eksponatlari — 199 ta,
 maishiy va etnografik buyumlar — 127 ta,
 amaliy san'at buyumlari — 291 ta,
 suratlar — 96 ta,
 arxeologik topilmalar — 358 ta,
 qadimgi rasmiy hujjatlar — 7 ta,
 boshqa turdagi eksponatlar — 44 tani tashkil etadi [4].

Sirdaryo viloyati O'zbekistonning markaziy qismida, mintaqaning yirik daryolaridan biri — Sirdaryo bo'yida joylashgani bois, hududda turizmning ayrim turlari, ayniqsa agro-ekoturizmni rivojlantirish uchun katta salohiyat

mavjud. Shu omilni inobatga olgan holda, Turizmni rivojlantirish davlat qo'mitasi tomonidan viloyatning mazkur yo'nalishdagi imkoniyatlarini kengaytirishga qaratilgan izchil chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Jumladan, viloyatning turistik salohiyatini ro'yobga chiqarishda xorijiy va ichki turistlarni jalb etuvchi jihatlar, xususan, "Sharq ekzotikasi" konsepsiyasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Viloyat hududidan o'tuvchi avtomagistral yo'llar bo'yida tuyachilik bilan shug'ullanuvchi tadbirkor va fermer xo'jaliklari tomonidan an'anaviy o'tovlar qurilgan bo'lib, ularda tuya suti, milliy taomlar hamda esdalik sovg'alari savdosi yo'lga qo'yilgan.

Sirdaryo viloyatida turizm sohasining rivojlanishiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar va ularning tuzilmaviy elementlari quyidagi 2-jadvalda keltirilgan:

2-jadval. Turizmni rivojlantirishning asosiy omillari va tuzilmaviy elementlari

Asosiy omillar	Tuzilmaviy elementlar
Turistik	Tabiiy geografik Tarixiy-madaniy Zamonaviy turistik
Ijtimoiy - iqtisodiy	Turistik ehtiyojlarning qondirilishi Mahalliy ishchi kuchi bilan ta'minlanganlik Turizmning rivojlangan turlari haqida ma'lumotlarning mavjudligi
Tashkiliy-boshqaruv	Mintaqada Turistik faoliyatning tashkil etilishi va uning moliyalashtirilishi Turistik infratuzilmalarning rivojlanganligi Mintaqaning transport-logistik imkoniyati Turistlar xavfsizligining ta'minlashi

So'nggi yillarda Sirdaryo viloyatining turistik resurslari hududiy jihatdan kengaymoqda. Ayniqsa, ekoturizm, rekreatsion turizm va agroturizm yo'nalishlarining rivojlanish sur'atlari yuqori. Qolaversa, zamonaviy turistik xizmatlarni yo'lga qo'yish, xizmatlar tarmog'ini diversifikatsiya qilish uchun viloyat hududida barcha zarur infratuzilmaviy va tabiiy sharoitlar mavjud.

3-jadval. Sirdaryo viloyatidagi turistik resurslarning hududiy taqsimlanishi

Turistik resurslar	Tarkibi	Hududiy joylashuvi
Tabiat komponentlari, boyliklari va biologik xilma-xilligi	Cho'l tabiati, relyefi, flora va faunasi	Viloyat bo'yicha
Sirdaryo daryosi va uning havza resurslari	Daryo, uning sohilidagi turistik-rekratsion resurslari, o'rmon xo'jaligi va boshqa o'simliklar	Boyovut, Guliston, Sayxunobod, Sirdaryo
Arxeologik turizm resurslari	Qadimiy qal'alar, Arxeologik yodgorliklar	Sirdaryo, Xovos, Sardoba, Guliston, Boyovut, Oq oltin, Guliston shahri.
Ziyorat va tarixiy turizm turlari	Tarixiy obidalar, diniy muqaddas joylar	Sirdaryo, Guliston, Sardoba, Xovos

Xorijiy va mahalliy sayyohlar uchun viloyatda dam olish maskanlari, zamonaviy kempinglar, savdo shohobchalari (supermarket, suvenirlar do'koni, qo'l mehnati bilan yasalgan mahsulotlar do'koni), sanitariya-gigiyena maskanlari, ko'ngilochar obyektlar barpo etilgan. 2021–2022-yillar davomida viloyatda 5 ta mehmonxona va 10 dan ortiq oilaviy mehmon uylari, jumladan, Mirzaobod, Boyovut, Sayxunobod tumanlari, shuningdek, Guliston va Shirin shaharlarida tashkil etildi.

Turizm turlarini va xizmat ko'rsatish sifati hamda turistlar sonini 2 barobarga oshirish, ularning qolish muddatini uzaytirish maqsadida viloyatda agroturizm, tibbiy turizm va ekoturizm yo'nalishlarini rivojlantirish, xususan, intensiv bog'lar, zamonaviy tibbiyot muassasalari va Sirdaryo daryosi atrofidagi dam olish maskanlarida (Barxan, Ali va Kalgansir) qo'shimcha turistik obyektlar barpo etildi.

2021-yilda daryo bo'ylarida ekoturizm obyektlarini tashkil etish choralari ko'rib, Xovos tumanidagi "Xovosobod" mahalla fuqarolar yig'iniga "Turizm qishlog'i" maqomi berildi va "Baliqchilar" hamda "Ovchilar" uyushmasi bilan hamkorlikda ekoturizm maskanlari tashkil etildi.

Tarixchi olimlarning ma'lumotlariga ko'ra, Xovosda ilgari 28 ta tabarruk qadamjoy mavjud bo'lgan, hozirda esa ulardan 12 tasi saqlanib qolgan. Quyidagi 4-jadvalda Sirdaryo viloyati tumanlarida saqlanib qolgan turistik maskanlar va ziyoratgohlar to'g'risida qisqacha ma'lumotlar keltirilgan:

4-jadval. Sirdaryo viloyatining tumanlarida saqlanib qolgan turistik maskan va ziyoratgohlar

Turistlar boradigan manzillar ketma-ketligi va davomiyligi	Turizm turlari va turistik obyektlar haqida ma'lumotlar
Guliston shahri. Sirdaryo viloyatining tarixi va madaniyati davlat muzeyi	Ma'naviy, ma'rifiy va tarixiy turizm. Muzey 1907-yilda Knyaz Aleksevskiy tomonidan qurilgan tarixiy arxitektura yodgorlikda joylashgan bo'lib, u 1990-yil 13-dekabr Xalq deputatlari ijroiya qo'mitasining 30/263-sonli qaroriga asosan tashkil etilgan. Muzeyda 4 ta bo'lim, 247 ta eksponatlar mavjud.
Boyovut tumani. Usmon Yusupov xotira majmuasi	Ma'naviy va tarixiy turizm. Majmua 2020-yilning 9-dekabrida rasmiy ochilgan. Unda O'zbek xalqining yetuk davlat va jamoat arbobi Usmon Yusupov faoliyati bilan bog'liq bo'lgan tarixiy lavhalar o'rın olgan.
Yangiyer shahri. "Yangiyer" sanatoriyasi	Rekratsion turizm. Sanatoriya 230 o'rinli bo'lib, 32,3 gektar maydonni egallaydi. Shifo maskani eng zamonaviy tibbiy asbob-uskunalar bilan jihozlangan bo'lib, 30 ga yaqin muolaja, 5 ta ma'muriy, 70 dan ortiq davolanuvchilar xonasi, har biri 230 o'rinli madaniyat saroyi va oshxona, 2500 kitob fondiga ega kutubxona va 10 o'rinli o'quv zali davolanuvchilar uchun tashkil etilgan. Muassasada asab, kardiologiya, nevrologiya, genekologiya, ayollar bepustligi, urologiya va boshqa kasalliklar bo'yicha muolaja olib boriladi. Bemorlarga Aydar-Arnasoy ko'llaridan olib kelinayotgan shifobaxsh balchiq, parafin, Surxondaryodan olib kelinayotgan shifobaxsh qum, ma'danli suv orqali vanna, suv massajlari "tuzli g'or" xonalarida davolanish olib boriladi.
Xovos shahri. Xovos o'lkashunoslik muzeyi	Ma'naviy, ma'rifiy va tarixiy turizm. Xovos shahri markaz, Xotira maydoni hududida tashkil etilgan muzey, 2020-yilda o'z faoliyatini boshladi. Bu yerdagi noyob eksponatni "Ko'hna Xovos" tepaligi ziyoratgohidan topilgan.
Xovos tumani. "Ko'hna Xovos tepaligi" arxeologik yodgorligi	Tarixiy va arxeologik turizm. Viloyat hududidagi eng qadimiy shaharlardan biri-Xovos bo'lib, bu shahar qadimda zilzilalar orqali buzilib, vayronaga aylangan va ko'milib ketgan. Uning 1 ga dan ziyodi arka va 11 gektarlik qismlari tepalik ostida vayron holda saqlanib qolgan. Shahristonning ba'zi joylari va rabotlari yo'q bo'lib ketgan. Endilikda uning o'rnida Xovos tumani markazi yaqinida joylashgan mahobatli Xovostepa yodgorligi qad rostlab turibdi. Shahar qadimda katta hududni egallagan. Xovos nihoyatda qadimiy shaharlardan biri bo'lib, u kamida 2400-2500-yillik tarixga ega. Shuning uchun u nafaqat Sirdaryo viloyatidagi, balki mamlakatimizdagi ko'hna shaharlardan biri, deb e'tirof etiladi[5]. 1988-1989-yillarda arxeologlar A.Gritsina, V.Nabokov va Yu.Buryakovlar tomonidan olib borilgan qazishmalarida tepalik ostida bir necha madaniy qatlam borligi aniqlandi. Dastlabki madaniy qatlam antik davrga tegishli bo'lib, u miloddan avvalgi IV-III asrlarga oid uy-joy qoldiqlari, metalsozlar binolari, metall eritadigan qozon o'rinlari va xum idishlar topilgan.
Xovos tumani "Xasti buzurgon" ziyoratgohi	Ziyorat va tarixiy turizm. "Xasti buzurg" ziyoratgohida "Xasti buzurg" laqabi bilan ulug'langan Jobir boboning qabri joylashgan. Rivoyat qilishlaricha Jobir bobo Xovos va uning atroflariga Islom dinini targ'ib qilish uchun kelgan. U kishi Xovos hududini obod qilishda qatnashgan va xalq o'rtasida ilm-ma'rifat tarqatishda ulkan hissa qo'shgan.
Xovos tumani "Bibi ocha" ziyoratgohi	Tarixiy turizm. Ziyoratgohda Jobir boboning turmush o'rtog'i Bibi Xadicha dafn etilgan. Bu yerda ona yoki buviga "ocha" deya murojaat qilingani tufayli ziyoratgohning nomi "Bibi ocha" deya e'tirof etilgan.
Xovos tumani "Yusuf bobo" ziyoratgohi	Tarixiy turizm. Qadimda Xovosda temirchilik bilan shug'ullangan va tabiblik qilgan, keyinchalik "temirchilar piri" deb ulug'langan Yusufbobo maqbarasi joylashgan.

Xovos tumani “Sherbobo” ziyoratgohi	Tarixiy turizm. “Sherbobo” maqbarasida olis o'tmishda Xovosni dushmanlardan himoya qilishga bosh bo'lgan Ibrohim ismli sheryurak inson dafn etilgan.
Xovos tumani “Namozgoh” masjidi	Ziyorat turizmi. Qadimda “Namozgoh” masjidini xovosliklar Jobir boboning yetuk va donishmand farzandi sharafiga “Sa’du Sa’id” (Sayidlarning ulug’i) nomi bilan atashgan.
Sardoba tumani “Yog’ochli Sardoba” arxeologik yodgorligi	Tarixiy turizm. “Yog’ochli Sardoba” gumbazi Sardoba tumanidagi Toshkent-Samarqand-Buxoro shaharlarini bog’lovchi avtomagistral yo’l yoqasida joylashganligi uchun ham yo’lovchilar uchun juda qiziqarlidir. Sardoba haqidagi ilk ma’lumotlar Hofiz Tanish al-Buxoriyning “Abdullanoma” asarida keltirilgan. Buxoro xoni Abdullaxon II Toshkentga yurish vaqtida shu hududda dam olish uchun to’xtab, suvsizlikdan askarlari uchun sardoba va karvonsaroy qurishni buyuradi. Inshoot g’ishtlari kvadrat shaklida bo’lib, gumbazining ichki diametri 15 m, balandligi 12 m tashkil qiladi. Sardobaning ichki qismida yerdan 2 m balandlikda yopiq uyasiimon tuynuklar joylashgan. Devorning qalinligini pastki qismida 1,5 m, yuqoriga ko’tarilgan sari yupqalashib boradi va eng yuqori qismida uning qalinligi bir g’isht ko’rinishiga ega bo’ladi. Avvalari unga faqatgina shimol tarafdin kirilgan, qolgan uch tarafdin ark ko’rinishidagi tuynuklar bo’lgan. Kirish arkasimon shakldagi g’ishtli zinapoyalar orqali sardoba ichkarisiga o’tiladi.

5-jadval. Sirdaryo viloyatidagi turistlarni jalb qiladigan infratuzilma bino va inshootlari

Guliston shahri “Armada Carpet” MCHJ	Shop turizm. Korxona 2017-yilda tashkil etilgan bo’lib, unda 3 xil turdagi zamonaviy va milliy ko’rinishga ega gilam mahsulotlari ishlab chiqariladi. Bugungi kunda korxona Qozog’iston va Qirg’iziston Respublikalariga mahsulot eksportini amalga oshiradi.
“Xoji Gadoyboy” fermer xo’jaligi	Mazkur fermer xo’jaligida zamonaviy gidroponika usulida issiqxona tashkil etilgan. Unda eksportga yo’naltirilgan poliz mahsulotlaridan pomidor, bodring va gullar yetishtiriladi.
Mirzaobod tumani. “Mirzacho’l Donald Dak” tuyachilik markazi	Tuyachilik markazi 2019-yilda tashkil topgan bo’lib, bugungi kunda maskanda 50 ga yaqin tuya va bo’taloqlar boqilmoqda. Shuningdek, tuya suti va qumron mahsuloti shifobaxsh bo’lganligi sababli, bu yerga har yili qo’shni viloyatlardan 1000 ga yaqin davolanuvchilar sog’lig’ini tiklash maqsadida tashrif buyuradi.
Mirzaobod tumani. “Dehqonobod asl anorlari” ishlab chiqarish korxonasi	Yevropa Ittifoqi tomonidan moliyalashtirilgan Germaniya Xalqaro hamkorlik jamiyati tomonidan amalga oshirilgan “O’zbekiston qishloq hududlarini barqaror rivojlantirish” loyihasi asisida “Dehqonobod asl anorlari” korxonasida “Tabiiy anor sharbati” ishlab chiqarish korxonasi tashkil etilgan. Korxona yiliga 1000 tonna anorni qayta ishlashga mo’ljallangan. Chunki anor po’sti dunyoda eng qimmatbaho ashyolardan hisoblanib, undan farmasevtika, lak-bo’yoq mahsulotlari ishlab chiqarish hamda chorva ozuqasi uchun komponent sifatida foydalaniladi. Danak moyi esa farmasevtika va kosmetika sanoatida keng qo’llaniladi. Uning mahsulotlari Qozog’iston va Tojikiston davlatlariga eksport qilinadi.
Sirdaryo tumani. “Peng-Sheng” QK qoshidagi zamonaviy issiqxona	Issiqxona 2019-yilda barpo etilgan bo’lib, bugungi kunda unda banan, apelsin va boshqa sitrus mevalar yetishtirilib, ichki bozorga eksportga yo’naltirilgan.
Sirdaryo tumani. Hunarmand, haykaltarosh Boyto’rayev Ulug’bek ustaxonasi	Boyto’rayev Ulug’bek Sangiboy o’g’li 2016-yildan beri haykaltaroshlik yo’nalishida faoliyat yuritib, 20 turdan ortiq mahsulotlar yasab kelmoqda va Turkiya, Rossiya, Qozog’iston, Ozarbayjon Respublikalariga eksport qilinmoqda.
Sirdaryo tumani. “O’zbekiston-Xitoy Do’stlik bog’i”	14,7 gektar maydonni egallagan mazkur maskani ikki xalqning me’moriy an’alarining o’zida mujassamlashtirgani bilan e’tiborga molik. Unga tashrif buyuruvchilar sharqona usulda qurilgan shiypnonli yo’laklar bo’ylab sayr qilib, hovuz atrofiga hordiq chiqarishadi. Bolajonlar uchun atraksion maydonchasi ham tashkil etilgan. Zamonaviy o’yingoh esa sport mashg’ulotlari hamda turli madaniy tadbirlarni o’tkazishga xizmat qiladi.
Sirdaryo tumani. “Barxan” dam olish maskani	Asalchi qo’rg’oni “Barxan” dam olish maskani 2004-yildan buyon faoliyat olib bormoqda. 13 gektarli hududda 3 ta dam olish korpusi mavjud bo’lib, u 12 ta xorijiy va mahalliy turistlarni qabul qilish imkoniyatiga ega. Shuningdek, daryo bo’yida ham jami 80-90 kishilik dam olish joylari hamda 3 gektar mevali bog’ barpo etilgan. Bog’da o’rik, bexi, anor, olxo’ri, tut, uzum, olcha, gilos kabi daraxtlari ekilgan bo’lib, ular tashrif buyurgan mehmonlarga tortiq etilmoqda. Maskanda baliq ovlaydigan maxsus baliq hovuzi, kateringda sayr qilish, bilyard stoli, stol tennisi, voleybol maydoni, 20x40 futbol maydoni barpo etilgan.

Sirdaryo tumani. "Chinor" dam olish maskani	"Chinor" dam olish maskani 2018-yildan buyon faoliyatini boshlagan bo'lib, hududi 5,2 gektarni tashkil etadi. 10 ta dam olish korpusida 50 ta xorijiy va mahalliy turistlarni qabul qilish imkoniyatiga ega. Hududda maroqli dam olish uchun baliq ovlaydigan baliq hovuzi, voleybol maydoni, 20×40 futbol maydoni barpo etilgan.
Sirdaryo tumani. "Chehra" dam olish maskani	"Chehra" dam olish maskani 2019-yildan qonuniy ravishda faoliyatini boshlagan bo'lib, hududi 4 gektar yerni tashkil etadi. Majmuada bir paytning o'zida 30 ta xorijiy va mahalliy turistlarning dam olishlari va hordiq chiqarishlari uchun barcha qulayliklar mavjud.
"Kalgansir" davlat o'rmon-ov xo'jaligi	"Kalgansir" davlat o'rmon-ov xo'jaligi O'zbekiston Respublikasi O'rmon xo'jaligining 2017-yil 3-martdagi 36-sonli bo'yruq'iga asosan qayta tashkil etilgan, yer maydoni 5294 gektar, shundan, o'rmon bilan qoplangan qismi 1064 gektarni tashkil etadi. Hudud Sirdaryo daryosi qirg'og'ida joylashgan bo'lib, xorijiy va mahalliy turistlar uchun o'tov va vagon domiklar barpo etilgan. Shuningdek, dam olish maskani, baliq ovlash, ov mavsumida yovvoyi cho'chqa (kaban), qirg'ovul (fazan), yovvoyi o'rdak, g'oz va boshqa parrandalarni ov qilish uchun barcha sharoitlar yaratilgan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa o'rnida ta'kidlash joizki, har qanday hududda turizm sohasi shakllanar ekan, u yerda, avvalo, turistik resurslar mavjud bo'lishi talab etiladi. Mazkur resurslar turizm faoliyatini tashkil etishning asosiy manbai hisoblanadi. Shu bilan birga, har bir hududning turistik salohiyati mavjud resurslarning miqdoriy va sifat jihatlarini bevosita bog'liq bo'ladi. Shuning uchun ham turistik resurslarni har tomonlama o'rganish, ularni baholash hamda ularning turizm faoliyatidagi foydalanish imkoniyatlarini aniqlash muayyan mintaqada turizmni rivojlantirish istiqbollarini belgilab beradi.

Sirdaryo viloyatida ham ko'plab turistik resurslar mavjud bo'lib, ular hududning turistik salohiyatini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ta'kidlab o'tish kerakki, viloyatda ekoturizm, ziyorat turizmi, tarixiy-madaniy turizm, arxeologik turizm, gastronomik turizm, agroturizm kabi yo'nalishlarni keng rivojlantirish uchun yetarli asoslar mavjud.

Biroq bu imkoniyatlardan samarali foydalanish uchun, eng avvalo: mavjud turistik resurslarni chuqur o'rganish va tahlil qilish, turistik resurslar joylashgan hududlar infratuzilmasini zamonaviy talablarga mos holda rivojlantirish, hududning sayyohlar uchun jozibadorligini oshirish, ichki va xorijiy turistlarga yuqori sifatli xizmatlar ko'rsatishni yo'lga qo'yish lozim. Shuningdek, quyidagi chora-tadbirlar amalga oshirilishi maqsadga muvofiqdir: mehmonxonalar va ularga o'xshash joylashtirish vositalari hamda ovqatlanish maskanlarining xizmat sifati va turlarini ko'paytirish;

turistlar uchun mavzuli turistik marshrutlar tuzish va ularga asoslangan majmuali turpaketlar ishlab chiqish; bozorning ehtiyojlarini hisobga olgan holda marketing tadqiqotlarini muntazam o'tkazish; turistik firmalar bilan barqaror hamkorlik mexanizmlarini shakllantirish; xorijiy turistlarni jalb etish maqsadida Sirdaryo viloyatining turistik brendini yaratish; turizm sohasi uchun malakali mutaxassis kadrlarni tayyorlash va ularni jalb etish.

Mazkur chora-tadbirlar Sirdaryo viloyatining turizm salohiyatini har tomonlama ro'yobga chiqarish hamda uni mamlakatimizning eng jozibador sayyohlik markazlaridan biriga aylantirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Alixonov B., Abdullayev T., Oripov T. O'zbekiston tabiati. – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Tabiatni muhofaza qilish qo'mitasi, O'zbekiston ekologik harakati nashriyoti, yil ko'rsatilmagan.
2. Nig'matov A. Turizm va uni Sirdaryo viloyatida rivojlantirishning geografik jihatlarini. – Elektron manba: <https://www.sirstat.uz/uz/matbuot-markazi/qo-mita-yangiliklar/16942-sirdaryo-viloyatining-doimiy-aholisi-qancha-14>. – Murojaat qilingan sana: 19-iyun, 2025-y.
3. Sirdaryo viloyati statistik ma'lumotlari. – Elektron manba: <https://www.sirstat.uz/uz/432-analiticheskie-materialy-uz/2022>. – Murojaat qilingan sana: 19-iyun, 2025-y.
4. Kalgansir – Sirdaryo viloyatidagi ovchilik markazi. – Elektron manba: <https://uzbekistan.travel/ru/o/kalgansyr-centr-ohotnichego-promysla-v-syrdarinskoy-oblasti>. – Murojaat qilingan sana: 19-iyun, 2025-y.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
